

Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etish

UrDU Akademik litseyi Biologiya o‘qituvchilari
Shomuratova Sevara Bekberganovna
Ruzmatova Zaynabjon Yuldashevna
Atajanov Otajon Yuldashevich

Annotatsiya: Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etishning dolzarbligi haqiqatan ham juda kengdir. Biologiya o‘qituvchilari o‘quv jarayonini o‘zlashtirish uchun tashkil etilgan pedagogik texnologiyalardan foydalanishlari kerak bo‘ladi. Shuningdek o‘quv jarayoni tashkil etish uchun professionallik va o‘quvchilarni mustahkamlash uchun ilmiy tadqiqotlar hissa qo‘shish zarur. Shuni uchun ushbu maqolada “Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etish” haqida ilmiy tadqiqot natijalari bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: biologiya o‘qitish metodikasi, ilmiy tajriba, o‘quv jarayonlarini tashkil etish, dars tahlili, amaliyot,

Аннотация: Значение методики преподавания биологии для организации учебного процесса действительно очень велико. Учителям биологии придется использовать сложившиеся педагогические технологии для освоения учебного процесса. Также необходимо способствовать профессиональному развитию образовательного процесса и научным исследованиям для укрепления студентов. Поэтому в данной статье описаны результаты научных исследований по теме «Организация учебного процесса по методике преподавания биологии».

Ключевые слова: методика преподавания биологии, научный опыт, организация учебного процесса, анализ урока, практика,

Abstract: The importance of biology teaching methodology for organizing the educational process is really very wide. Biology teachers will have to use the established pedagogical technologies to master the educational process. It is also necessary to contribute to the professional development of the educational process and scientific research to strengthen the students. Therefore, this article describes the results of scientific research on "organization of the educational process of biology teaching methodology".

Keywords: biology teaching methodology, scientific experience, organization of educational processes, lesson analysis, practice,

Kirish: Biologiya o‘qitish metodikasi - o‘quv jarayonini tashkil etishning asosiy usullari, o‘quvchilar uchun motivatsiya yaratish, nazariy bilimlarni amaliyotga aylanishga o‘rgatish, laboratoriya ishlarida ishtirok etish, ilmiy tadqiqotlar olib borish va biologiya fanini qiziqarli va o‘quvchilar uchun qulay qilib o‘rgatish. Biologiyani o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etishning dolzarbligi uchun quyidagi asosiy nuqtolarni hisobga olishingiz mumkin:

1. Maqsadlarni aniqlash: O‘qitish metodikalari tashkil etishda muqaddas maqsadlarni aniqlash zarur. Maqsadlar o‘quvchilarning biologiya fanini o‘rganish va nazariy bilimlarni oshirishdan kelib chiqadi.

2. Tahlil qilish: O‘quvchilarning bilim darajasini, qobiliyatlarini va ta’lim jarayonida muammosiz qolgan joylarini tahlil qilish va shu asosda har bir o‘quvchi uchun maxsus dasturlar tuzish lozim.

3. Amaliyot: Biologiya fanini o‘qitishda amaliyotga aloqaga ega bo‘lish zarur. Nazariy tushunchalarni amaliyotda mustahkamlash va o‘quvchilarning laboratoriya ishlari orqali o‘zlashtirish va mustahkamlashga ahamiyat berish kerak.

4. Qo‘llanmalar va materiallar: O‘qitish metodikasi tashkil etishda biologiya darsliklari, qo‘llanmalar, audio-visual vositalar, laboratoriya materiallari va boshqa dasturlar-konseptlar foydali bo‘ladi.

5. Ta’lim usullari: O‘qitish metodikalari tashkil etishda ta’limning interaktiv usullariga e’tibor qaratish muhimdir. O‘quv jarayonida suhbat, tadbir va birgalikda ishlash imkoniyatlarini ta’minlash lozim.

6. O‘quv jarayoni monitoringi: O‘quv jarayonining baholash va monitoring qilinadigan tizimni tuzish, o‘quvchilarning rivojlanish jarayonini kuzatish uchun juda muhimdir. Bu zarur prognoz qilish, o‘quvchilarning rivojlanish darajasini baholash va o‘zlashtirishga imkon beradi.

Bu nuqatani hisobga olgan holda biologiya o‘qitish metodikasini tashkil etish, o‘quvchilarning nazariy va amaliy tushunchalarni oshirish va ularning o‘qish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Asosiy qism: Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etishda mavzuning asosi o‘quvchilarni biologik jarayonlarga qatnashishga, faoliyat-tahlil va tadqiqotlarga yo'naltirishiga, biologik materiallarni o‘rganish va ulardan istifoda

qilishga jalb etishga asoslangan. Mavzu, o'quvchilarni biologik jarayonlarga qatnashish, amaliyotlarni bajargan va tasavvurlarini ifodalab, ma'lumotlarni tasdiqlab, jamiyatning o'zlashtirish (ko'paytirish)lik jarayonlariga ta'sir etishgan holda o'rganishiga, hayotiy badiiy qobiliyatlarini rivojlantirishga va ma'lumotlarni izlanishiga imkon beradi. O'quvchilar biologik materiallarni o'rganish, ularni laboratoriyalarda va davlat orqali qo'lga kiritish, ular bilan imtihon o'tkazish, masalan, hayvonlar va bitkilarni davlat orqali uzatish jarayonlarini o'rganish yoki biologik qoshtirishlarni tahlil qilishda muddatlarini izozlash va qonuniy hisob-kitob kitobini jamlash uchun biologiyaviy mashg'ulotlar bilan tanishish orqali, biologiyaviy bilimlarni o'rganish orqali amaliy mashg'ulotlar uchun isbotlangan. Bu metodikani amalga oshirishda, biologik material bilan kerakli amaliy mashg'ulotlar o'tkazish mahsulotlaridan foydalanish tajriba, muvofiqligi yoki uzaytiriladigan kundalik-oylik hayot mashg'ulotlari natijasida boyitilgan malakaviy chog'li. Bu yaxshi bilimdonlar va malakalarni o'rgatish jarayonida ilmiy tadqiqotchilar va o'qituvchilarning faol qatnashishlari kerak. Yaxshi biologiya o'qitish metodikalari liniyasining asos tashkil etishda tadqiqotchilar va biologiya litsey danagogistik bo'lish. Bu bo'yicha imkoniyatlarni rivojlantirish, biologiya o'qitishlarning yutuqlarni aniqlash, foydalanish uchun mos mavzularni tanlash va o'qitish texnologiyasi faoliyatini tashkil etishda parvarishlash va aniqlashni joriy qilish, biologiya fanini o'rgatish bo'yicha o'zlashtirish (ko'paytirish)lar uchun ishlab chiqilgan vaqt-vaqtincha testlarni yaratishda amaliy doirasini kengaytirish kerak. Biologiya o'qitish metodikasi o'quv jarayonini tashkil etish mavzusida asosiy jarayonlardan ba'zilari quyidagilardir:

1. Mavzuni tahlil qilish: O'qituvchi, o'quvchilarining ma'lumot va tushunchalariga ko'ra biologiya mavzusini tahlil qilib, o'quv rejasi, maqsadlari va o'quvchilarning bilim darajasiga muvofiq tahlil qilishadi.

2. O'quv maqsadlarini qo'yish: Biologiya o'qitish metodikasi o'quv maqsadlarini belgilab, o'quv rejasi va darsning mazmuni o'quvchilarga o'tiladigan bilim va ko'nikmalar yaratishni maqsad qiladi.

3. Darsning tuzilishi: Biologiya o'quv jarayonini tashkil etishda darsning tuzilishi muhimdir. Darsning boshlanishi, o'quv matnining taqsimoti, amaliy mashg'ulotlar va o'quvchilarning aktivliklari katta ahamiyatga ega.

4. Qisqa muddatli vaqt rejalari: O'quv mavzusining qisqa muddatli vaqt rejalari belgilanadi, har bir mavzuning o'quv rejasiga katta e'tibor beriladi.

5. O‘quv resurslari va texnik taminlov: Biologiya o‘quv jarayonini tashkil etishda o‘quv resurslari, laboratoriya asbob-uskonalari, audio-visual vositalar va boshqa texnik taminotlar katta ahamiyatga ega.

6. Darsning ballariga e‘tibor berish: O‘quvchilarning biologiya darslarining natijalarini baholash va ularning qisqa muddatli vaqt ichida o‘zgarishi imkoniyatini tashkil etish.

Bu jarayonlar barcha biologiya o‘qituvchilariga yordam berishi, o‘quvchilarni sinash uchun muvaffaqiyatli usullar bo‘lib, ta‘lim jarayonini yaxshilash uchun qo‘llaniladi.

Muhokama: Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etishning asosiy qismi, ko‘plab turdagi tahlil va tadqiqotlarni o‘z ichiga olgan bir necha tamoyillar asosida o‘quvchilarga biologiya fanini o‘rgatish va tushuntirishda qo‘llaniladigan metodik usullarni o‘rganish va ularni amalga oshirishni o‘z ichiga oladi. Bu metodik usullar, til bilish, nazariy tushunchalarni tushuntirish, amaliyotni o‘rgatish, muhokama qilish, laboratoriyada ishlash, tadqiqotlarni olib borish, ko‘nikmalarini aks ettirish kabi yo‘llarni o‘z ichiga oladi. Bu usullar o‘quvchilarni biologiya faniga oid konseptsiyalarga asoslangan tushunchalarni o‘rgatishda yordam beradi va ularning nazariy va amaliy bilimlarini mustahkamlashtirishga yordam beradi.

Biologiya o‘qitish metodikasi haqida so‘zlashish jarayonida, metodik o‘yinlar asosiy qismni tashkil etadi. Biologiya o‘quv jarayonini o‘z ichiga o‘z muhit, nazariy va amaliy ongini to‘liq o‘z ichiga olgan o‘yinlar sayohatlar, laboratoriya ishlari, mavzularni o‘rganishda iluhlangan o‘yinlar va boshqalar bo‘lishi mumkin. O‘yinlar bilan bilimlarni qiziqarli va ehtiyotkor tarzda o‘rga olish va qo‘llash mumkin. O‘yinlar hamda ba‘zi organizatsion va mehmon o‘quv usullari bilan bir qatorda o‘quvchilarning biologiya fanini o‘rganishini osonlashtirish uchun ishlab chiqilgan. Bu, o‘qituvchilar va o‘quvchilar uchun qiziqarli va foydali bo‘lishi mumkin.

Xulosa va takliflar: Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etish uchun quyidagi bosqichlarni o‘tish tavsiya etiladi:

1. O‘quv maqsadlari tuzish: Biologiya fanini o‘qitishda, o‘quvchilardagi maqsadlarni va ko‘nikmalarni identifikatsiya qilishning jumladan, ularning fan bo‘yicha bilimlarning yanada oshirilishi va ularning o‘zining biologiya bilimining axborotlarini kiritishning zarur bo‘lganligi muhimdir.

2. O‘quv dasturini tayyorlash: O‘quvchilarning tushunchalar organlari, qon va qon olami, hayvonot va o‘shish, genetika, ekologiya va boshqalar kabi biologiya asoslarini o‘rganish uchun o‘quv dasturini tayyorlash muhimdir. O‘quvchilar uchun qiziqarli va tushunarli darsliklar va saytlardan foydalanish, ayniqsa interaktiv dasturlar va vizual materiallar bilan o‘quv jarayonini yanada ko‘paytirish kerak.

3. O‘quv uslublarini tanlash: O‘quvchilarning farzandlari qiziqishlarini ochish, o‘z o‘zlarini muntazam ravishda imkoniyatlarini aniqlash uchun biologiya fanini o‘qitishda har xil o‘quv uslublarini tanlash juda muhimdir. Misol uchun, amaliyotlar, mudofaa, tajribalar, laboratoriya ishlariga o‘quvchini ilgari surish kabi uslublar bilan biologiya fanini o‘qitishni boshlash.

4. O‘quv jarayonini monitoring qilish: O‘quvchilarning o‘zgaruvchanligini, biologiya fanidagi tushunchalarini oshirishdagi mahsulotlarini baholash uchun o‘quv jarayonini monitoring qilish zarurdir.

5. Progressiv baholash: O‘quvchilarning biologiya fanini tushunish darajasini baholash uchun specifik vazifalarni, topshiriqlarni va testlarni o‘tkazish juda muhimdir.

6. Ko‘ngilli fikrlash: O‘quvorganlar o‘quvchilar bilimining ko‘nikma va guruh ishlari talab etiladi, ular o‘quvchi va o‘quvchi boshlig‘i bilan yorliq olish uchun, masalan, yangiliklarni, voqealarini va hissiyotlarni ulashish uchun imkoniyatlarni yaratishadi.

7. Hamkorlik: O‘quvchilar bilimini oshirishda o‘quvchilar va o‘qituvchilar, ota-ona va o‘qituvchilar orasidagi ko‘pamzo “qurishadi”. Shuni xohlamayman, ammo, uzoq va amaliyotlar va tajribalar, maqollar va voqealar orqali bu hamkorlikni zarur qilyapman.

Biologiya o‘qitish metodikasi o‘quv jarayonini tashkil etish uchun quyidagi xulosa va takliflarni ko‘rsatish mumkin:

1. Mustaqil ish (laboratoriya amaliyotlari): O‘quv jarayonida talabalar buxgalter moslamalar bilan tanishish, mustaqil o‘qish, biologiya laboratoriyalari yordamida teoritik bilimlarini oshirishlari kerak.

2. Tadqiqotlar: Nazariy bilimlar, amaliyotlar bilan birga o‘quv jarayonida tadqiqotlar nazorat qilish, biologiya fanni o‘quv jarayonida o‘quvchilarni motivatsiyalash uchun o‘quv yordamida niyat holatiga olib boradigan nazorat ta’lim etish.

3. Interaktiv darslar: Biologiya fanni o'qitishda interaktiv darslar va o'quv-mashg'ulotlar tashkil etish, o'quvchilarni bilimlarni oshirish va darslik matnlarni yanada tushub qolishga intilish uchun foydalanish mumkin bo'ladi.

4. Fikr-mulohazalar: Biologiya fanini o'qitish jarayonida o'quvchilarni fikr-mulohazalar faoliyatiga jalb qilish, ularning o'z fikrlarini bayon qilish va muammolarni tahlil qilishga imkoniyat yaratish.

5. Yaratmchilik va ko'nikma olish: Biologiya fani o'qitish metodikasida o'quvchilarni yaratmchilik qobiliyatlarini rivojlantirish, bir-birini eskirish, qiziqish va ma'lumotlarini o'stirishlari uchun bog'liq mashg'ulotlar va loyihalar tashkil etish.

6. Muammolar va masalalar: Biologiya o'qitish metodikasi o'quvchi bilimlar va bilimlarini muammolarni hal qilish, biologiya talqin qilish va biologiya fanida qaror qilishni o'rgatish uchun qiziqish va amaliyotlar tashkil etish. Bu takliflarni qabul qilish va amalga oshirish bilan, biologiya o'qitish metodikasi o'quv jarayonini yanada tashkilchan va samarador qilishga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. “Biology Education for the Real World” - Keith S. Taber
2. “Teaching Secondary Biology” - D G Mackean
3. “The Biology Book: From the Origin of Life to Epigenetics, 250 Milestones in the History of Biology” - Michael C. Gerald
4. The American Biology Teacher jurnallari bilan tanishish
5. National Science Teachers Association (NSTA) veb-sayti

Research Science and Innovation House